

2. Краевский В.В. Дидактические основания определения содержания учебника / В.В. Краевский, И.Я. Лернер // Проблемы школьного учебника. О конструировании учебника. – М. : Просвещение, 1980. – Вып. 8. – С. 34–49.
3. Основы педагогики и психологии высшей школы : учеб. пособ. / под ред. А.В. Петровского. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1986. – 304 с.
4. Пассов Е.И. Культуросообразная модель профессиональной подготовки учителя: философия, содержание, реализация / Е.И. Пассов // Иноземні мови. – 2002. – № 4. – С. 3–18..
5. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г.Є. Бакаєва, О.А. Борисенко, І.І. Зуєнок та ін. – К. : Ленвіт, 2005. – 119 с.
6. Соловова Е.Н. Подготовка учителя иностранного языка с учетом современных тенденций обновления содержания образования / Е.Н. Соловова // Иностр. яз. в школе. – 2001. – № 4. – С. 8–11.
7. Шкваріна Т.М. Англійська мова: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т.М. Шкваріна. – К. : Освіта України, 2007. – 688 с.
8. Шкваріна Т.М. Методика навчання ІМ дошкільників : навч. посіб. / Т.М. Шкваріна. – К. : Освіта України, 2007. – 300 с.

ШКІЛЬОВА Г.М.

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ШКОЛІ І СТУПЕНЯ

Необхідність удосконалення системи освіти детермінована соціальними змінами, що відбуваються в суспільстві. Сучасні школи інтенсивно впроваджують нові педагогічні технології, однією з яких є проектна. Завдання, яке стоїть перед вищими навчальними закладами, полягає в тому, щоб підготувати майбутніх учителів до ефективного використання нових технологій, озброїти їх знаннями та вміннями для успішної реалізації проектної технології в навчально-виховному процесі початкової школи.

Проектна технологія передбачає наявність проблеми, що потребує інтегрованих знань та дослідницького пошуку її розв'язання. Результати запланованої діяльності повинні мати практичну, теоретичну, пізнавальну значущість. Головною складовою методу є самостійність учня. Дуже важливим є структурування змістової частини проекту з визначенням поетапних результатів [4].

Майбутньому вчителю необхідно вміти організовувати дискусії, створювати позитивну атмосферу в класі, вміти ставити ключові та тематичні питання, визначати проблему дослідження, планувати поетапну діяльність учнів, організовувати самостійну роботу учнів, вміти знаходити інформацію за темою проекту, аналізувати, оцінювати знайдений матеріал. Як свідчить практика, випускники педагогічних ВНЗ не володіють цими вміннями достатньою мірою через відсутність умов для їх формування впродовж навчального процесу. Це створює суперечності між соціальним запитом та якістю підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності.

Проблемі формування професійних умінь майбутніх викладачів присвячені дослідження Г.У. Алімбаєвої, С.Г. Воровщикова, О.В. Євсєєвої, Ж.Є. Сироткіної та ін.

Аналіз теоретичної та методичної літератури дав змогу визначити вміння як систему прийомів, яку послідовно виконує студент у відповідному виді діяльності для досягнення конкретного результату [6, с. 62].

Формування умінь проходить декілька стадій. Спочатку – ознайомлення з вмінням, усвідомлення його значення. Потім початкове оволодіння ним. Нарешті, самостійне й дедалі точніше виконання практичних завдань [3, с. 338].

Дослідження умінь було розпочато з рухових, потім стали вивчати сенсорні та розумові [8, с. 698].

Метою статті є аналіз професійних умінь майбутніх учителів початкової школи, необхідних для успішної організації проектної діяльності в навчально-виховному процесі.

Методична підготовка майбутнього вчителя передбачає засвоєння студентами знань про методику як педагогічну науку, її завдання в сучасних умовах та найважливіші напрями розвитку. Також одним з необхідних компонентів методичної підготовки майбутніх вчителів є формування в них загальнометодичних (педагогічних) умінь, на основі яких базуються професійні вміння та навички, що є необхідними для організації навчання за проектною технологією.

С.Г. Ворощиков [2] пропонує таку класифікацію загальнометодичних умінь:

1. Управлінські вміння:

- планування власної діяльності;
- організація власної діяльності;
- контроль над власною діяльністю;
- регулювання власної діяльності;
- аналіз власної діяльності.

2. Інформаційні вміння:

- працювати з письмовими текстами;
- працювати з усними текстами;
- працювати з реальними об'єктами (предмети, живі істоти, процеси, явища, що об'єктивно існують у дійсності) як джерелами інформації.

3. Логічні вміння:

- аналіз і синтез;
- порівняння;
- узагальнення і класифікація;
- доведення і спрощення;
- визначення та вирішення проблем.

Ці три групи умінь є базою для формування будь-яких професійних умінь у майбутнього вчителя-предметника.

Спираючись на дані дослідження Г.У. Алімбаєвої [1], ми вважаємо прийнятною таку класифікацію професійних умінь майбутнього вчителя, які необхідні для успішної організації навчальних занять за проектною технологією в початковій школі:

1. Гностичні вміння – вміння отримувати, аналізувати та узагальнювати інформацію.

2. Проектувальні вміння – вміння ставити цілі навчання, визначати можливість їх досягнення в конкретних умовах та проектувати комплекс відповідних навчально-виховних задач.

3. Дослідницькі вміння – аналізувати, порівнювати, виділяти головне систематизувати, письмово викладати свої думки, оформлювати результати дослідження.

4. Конструктивні вміння – вміння здійснювати оптимальний відбір та композиційну будову навчально-виховної інформації й засобів педагогічної комунікації.

5. Процесуальні вміння – вміння організовувати засвоєння учнями навчального матеріалу, створювати необхідну психологічну основу для навчання.

б. Вміння зворотного зв'язку – вміння практично використовувати інформацію зворотного зв'язку, необхідну для оптимальної регуляції процесу засвоєння знань.

Провідну роль у формуванні професійних умінь майбутнього вчителя відіграють навчальні вправи, які студенти виконують у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін у вищому педагогічному навчальному закладі. Для формування в майбутніх вчителів початкової школи професійних умінь, необхідних для організації навчання за проектною технологією, нами було розроблено навчальні вправи, що допомагають студентам виробити навички роботи з інформацією, аналізувати її, порівнювати явища тощо.

Так, для формування гностичних умінь нами запропоновано вправи на визначення головної думки твору, на складання анотації до текстів, завдання на отримання інформації з карт та схем. Для формування конструктивних умінь було запропоновано вправи, під час виконання яких студенту необхідно з двох або більше текстів обрати такий, що відповідає особливостям сприйняття учнів молодших класів. Для формування дослідницьких умінь створено вправи на знаходження схожих рис у різних об'єктах та визначення відмінностей у схожих явищах, на встановлення загальних фактів та закономірностей, на виявлення причинно-наслідкових зв'язків тощо.

Дидактичною основою для створення навчальних вправ було обрано підручники для початкової школи з предмета “Я і Україна” для третіх і четвертих класів та підручники з дисциплін загальнонавчального циклу.

Висновки. Проведений пілотний експеримент два змогу виявити, що студенти мають труднощі з завданнями, пов'язаними з аналізом, узагальненням фактів, їм складно лаконізувати свої думки, виділити головне. Це дає підстави вважати, що наявність системи вправ для формування професійних умінь майбутніх вчителів, необхідних для впровадження проектної технології в навчально-виховний процес початкової школи, є нагальною потребою сучасних вищих педагогічних навчальних закладів. Якщо майбутній учитель початкових класів не володіє цими вміннями, то він зможе організувати навчання молодших школярів за проектною технологією.

Література

1. Алімбаєва Г.У. Подготовка будущих учителей естественно-научных дисциплин к деятельности по формированию у учащихся научных понятий. Информационные технологии в образовании / Г.У. Алімбаєва ; Международный конгресс конференций “ИТО”. 2009 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ito.edu.ru/2008/MariyEl/II/II-0-21.html>.
2. Воронцов С.Г. Общеучебные умения как деятельностный компонент содержания учебно-познавательной компетенции // Интернет-журнал “Эйдос”; Центр дистанционного образования “Эйдос”. 30 сентября 2007 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2007/0930-9.htm>.
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
4. Елькин А. Проектная технология обучения школьников: дань моде или назревшая необходимость? / А. Елькин // Интернет-версия журнала “Вестник мечты” [Электронный ресурс] 17 октября 2007. Республика “Мечта”. 1 июня 2008. – Режим доступа : <http://tm.pp.net.ua/blog/2007-10-17-17>.
5. Євсєєва О.В. Система навчальних завдань як засіб формування умінь пізнавальної діяльності у студентів природничих факультетів : автореф. дис. канд. пед. наук / О.В. Євсєєва ; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 2006. – 21 с.
6. Педагогіка вищої школи : словник-довідник / упор. О.О. Фунтікова. – Запоріжжя : ГУ “ЗІДМУ”, 2007. – 404 с.
7. Сироткіна Ж.Є. Формування професійних умінь майбутніх учителів початкових класів засобом взаємодії різних видів мистецтва : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ж.Є. Сироткіна ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2006. – 22 с.
8. Шапарь В.Б. Новейший психологический словарь / В.Б. Шапарь, В.Е. Россоха, О.В. Шапарь ; под общ. ред. В.Б. Шапаря. – Изд. 2-е. – Ростов н/Д : Феникс, 2006. – 808 с.